

10. ROCZNICA ODSŁONIĘCIA POMNIKA

19 września 2011 roku obchodzimy 10 rocznicę odsłonięcia Pomnika - obelisku upamiętniającego wydarzenia z sierpnia 1980 roku. Inicjatorem budowy pomnika upamiętniającego wkład pracowników Politechniki Wrocławskiej w funkcjonowanie podziemnej „Solidarności” był profesor Andrzej Wiszniewski, który w 1988 roku uważał, że należy oddać cześć znanym i nieznanym bohaterom podziemnej „Solidarności”. Byli przecież wśród nich ludzie cieszący się w naszym środowisku dużym autorytetem, jak doc. Tadeusz Huskowski oskarżony w procesie o udział w kierowaniu strajkiem 13 grudnia 1981 na Politechnice Wrocławskiej, a następnie zaangażowany w działalność podziemną aż do swej śmierci w 1984 roku. Byli działacze wrocławskiego Regionalnego Komitetu Strajkowego, Komisji Zakładowych, Komisji Oddziałowych, szeregowi członkowie Związku, a nawet osoby niezrzeszone, dla których wspomaganie „Solidarności” było jedyną okazją do wsparcia dążenia społeczeństwa do niepodległości.

Mając na myśli wszystkich tych ludzi prof. Andrzej Wiszniewski zaproponował, aby każdy z członków podziemnej „Solidarności” przyniósł w ustalone miejsce kamień. Wszystkie one stworzyłyby kopiec, którego wielkość świadczyłaby o skali społecznego oporu wobec ówczesnej rzeczywistości.

Idea ta odrodziła się w 2000 roku - roku jubileuszu „Solidarności”. Powołano **Honorowy Komitet Budowy Pomnika Solidarności**, w skład którego weszli: **Premier Jerzy Buzek, Piotr Bednarz, Janusz Biernat, Andrzej Gelberg, Stanisław Huskowski, Ludomir Jankowski, Witold Jabłoński, Janusz Łaznowski Wojciech Maj, Kornel Morawiecki, Andrzej Mulak, Marek Muszyński, Wojciech Myślecki, Sławomir Najnigier, Andrzej Olszewski, Kazimierz Ujazdowski, Jan Waszkiewicz, Andrzej Wiszniewski, Tomasz Wójcik i Ryszard Wroczyński.**

Podjęto decyzję o budowie pomnika. Postanowiono, że będzie postawiony na terenie należącym do Uczelni, w miejscu uczęszczanym przez pracowników i studentów. Taka lokalizacja miała ułatwić formalności związane z budową pomnika, tu jednak okazało się, że łatwiej przemóc ZOMO niż dzisiejsze struktury biurokratyczne. Dopiero po półrocznych zabiegach w dniu 28 grudnia 2000 roku Rada Miejska wydała zgodę na budowę. Ale nie był to wcale koniec „papierkowych spraw”.

Projekt pomnika bezinteresownie wykonał i wszystkie prace nadzorował **prof. Eugeniusz Get-Stankiewicz**, który zaproponował obelisk wykonany ze skandynawskiego granitu. Bryła od dołu przypomina w zarysie pomysł profesora Andrzeja Wiszniewskiego z kamieniami, które miały się złożyć na kopiec, ale tu pojedynczo rozsypane kostki w miarę wznoszenia ku górze stopniowo się scalają, aż przechodzą w jednolitą, gładko wypolerowaną powierzchnię. Natomiast autorem napisu: „Wszystkim współtwórcom, obrońcom i bohaterom „Solidarności”” jest Marek Muszyński.

Prezydium Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” przy Politechnice Wrocławskiej powołało komitet roboczy budowy pomnika w składzie: Jadwiga Szymonik – odpowiedzialna za całość spraw organizacyjno-formalnych, Kazimierz Marszałek – nadzór budowy oraz Krzysztof Czerski. Członkowie Komitetu, wspierani przez rzeszę zapaleńców, wzięli na siebie trud przebijania się przez formalne i finansowe ograniczenia.

Po miesiącach przygotowań sprawa pomnika „Solidarności” zaczęła przybierać realne kształty. W dniu 7 maja odbyło się w Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” spotkanie z udziałem wykonawcy fundamentu. Podczas spotkania, w którym obok pani Jadwigi Szymonik brali udział panowie mgr inż. Andrzej Dudek, dr inż. Witold Jabłoński, dr inż. Stanisław Kwaśniewski, dr inż. Kazimierz Marszałek, dr inż. Dariusz Styś, dr inż. arch. Stanisław Wiatrzyk oraz zastępca dyrektora administracyjnego ds. technicznych Politechniki Wrocławskiej mgr inż. Maciej Ostrowski, omawiano szczegółowe wymogi formalne i techniczne związane z planowanymi pracami.

16 maja 2001 roku na skwer między budynkami C-1÷4 i C-6 przy ul. Norwida (przy skarpie) wjechała koparka. Można było obserwować, jak pogłębia się otwór, w którym zostanie wylany fundament. Prace ziemne zostały wykonane nieodpłatnie przez pracowników Wrocławskiej Jedynki. Kierownikiem budowy był mgr inż. Piotr Nabiałczyk później jego obowiązki przejęła inż. Elżbieta Skoczylas-Kos. Inspektorem nadzoru inwestorskiego został dr inż. Kazimierz Marszałek a następnie jego obowiązki przejął Pan Kosman Suchowski. Osobami sprawującymi nadzór autorski byli: prof.

Eugeniusz Get-Stankiewicz, dr inż. arch. Stanisław Wiatrzyk i dr inż. Dariusz Styś. Opinię geotechniczną określającą warunki gruntowe i wodne w podłożu pod fundament opracował dr inż. Olgierd Puła. Projekt oświetlenia pomnika wykonał dr inż. Witold Jabłoński. 31 maja 2001 roku zakończono roboty związane z budową fundamentu pod pomnik.

Wielokrotne wyjazdy zespołu w składzie: Jadwiga Szymonik, Krzysztof Czerski, Eugeniusz Get-Stankiewicz do Nowej Rudy zaowocowały wyborem granitu na pomnik, płyty i siedziska oraz podpisaniem umowy z firmą GranMarCo S.A.. 3 sierpnia 2001 roku elementy granitowe Pomnika – obelisku zostały przywiezione do Wrocławia i zamontowano pierwszą kostkę. 13 sierpnia zamontowano ostatnią kostkę a w dniu następnym rozpoczęto montaż płyt wokół cokołu pomnika. Następnie zamontowano siedziska wokół pomnika. Zagospodarowaniem i oświetleniem terenu wokół pomnika zajęła się firma BUDIMEX - oddział we Wrocławiu a obowiązki kierownika budowy pełnił mgr inż. Kazimierz Wierciński. W ramach zagospodarowania zbudowano podjazd dla niepełnosprawnych, przebudowano schody, wybrukowano chodniki, zmodernizowano ciągi piesze. Firma „EKO-terra” – dr inż. Ewa Szymańska – dostarczyła krzewy i drzewa do nasadzeń oraz zajęła się zagospodarowaniem terenu wokół pomnika według projektu opracowanego przez dr inż. arch. Stanisława Wiatrzyka.

Trzeba tu podkreślić przede wszystkim determinację i upór członkini Prezydium Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Jadwigi Szymonik. To do niej zbiegali się pracownicy Politechniki Wrocławskiej, którzy oferowali swoją wiedzę inżynierską potrzebną przy kolejnych etapach wykonawczych. Ona czuwała nad terminami i pamiętała o koniecznych uzgodnieniach. Wiedziała, kogo i jak nakłonić do działania.

Znalazła się też znaczna grupa sponsorów, która zechciała ponieść koszt budowy pomnika oraz wykonania zagospodarowania terenu wokół pomnika Są wśród nich pracownicy i studenci Politechniki Wrocławskiej oraz osoby spoza uczelni: grupy związkowców różnych zakładów pracy, właściciele firm, wielkie przedsiębiorstwa, banki, ministrowie, posłowie i senatorowie RP (nie tylko dolnośląscy). Należy pamiętać, że tylko dzięki życzliwości władz Politechniki Wrocławskiej udało się zrealizować całą inwestycję. Od początku Kierownictwo Uczelni okazywało wielką życzliwość wobec Związkowej inicjatywy.

DARCZYŃCY BUDOWY POMNIKA

Eugeniusz Get-Stankiewicz	autor projektu
Stanisław Wiatrzyk	architekt
Ryszard Urbański	dyrektor Oddziału Wrocław Budimex Poznań SA
Marian Krzemiński	prezes Zarządu KGHM POLSKA MIEDŹ SA
Ryszard Kabat	prezes Dolnośląskiej Spółki Inwestycyjnej SA
Aleksander Kompf	prezes Banku Zachodniego WBK SA
Ryszard Korpalski	prezes Zarządu „Korpalski” SA
Grzegorz Jakubowski	prezes Zarządu GranMarCo SA
Marek Rakowicz	prezes Zarządu MPEC Wrocław SA
Tadeusz Chodorowski	prezes WPBP nr 2 Wrobis SA
Jerzy Łaskawiec	prezes Zarządu Elektrowni Turów SA
Witold Sumiślawski	prezes Zarządu MPWiK Sp. z o.o.
Ryszard Kaźmierczak	prezes Zarządu Zakładu Energetycznego Wrocław SA
Mariusz Jackiewicz	prezes Zarządu Deitermann Polska Sp. z o.o.
Zbigniew Kostecki	dyrektor Norpol-Press Sp. z o.o.
Piotr Napierała	dyrektor Integer SA
Jerzy Odonicz-Czarnecki	dyrektor Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej
Jerzy Stańczak	prezes Zarządu PPIU Procom-System Sp. z o.o.
Piotr Konieczny	przewodniczący MKZ NSZZ „Solidarność” przy Kopalni Węgla Brunatnego „Turów” SA
Lucjan Krysmalski	przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” Elektrowni Turów SA

Małgorzata Calińska	przewodnicząca MOZ NSZZ „Solidarność” Polar SA
Kazimierz Janowicz	przewodniczący MOZ NSZZ „Solidarność” Zakładu Energetycznego Wrocław SA
Józef Lubczyński	przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” MPEC Wrocław SA
Zbigniew Rudnik	przewodniczący MOZ NSZZ „Solidarność”
Krystyna Szewczyk	przewodnicząca KZ NSZZ „Solidarność” Akademii Ekonomicznej
Marek Giedziun	przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” Kampanii Spirytusowej „Wratislavia” Polmos Wrocław SA
Dariusz Moszumański	przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” WPBP nr 2 Wrobis SA
Maria Zapart	przewodnicząca KZ NSZZ „Solidarność” przy Zarządzie Regionu Dolny Śląsk
Włodzimierz Kita	przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” Akademii Rolniczej
Andrzej Siennicki	przewodniczący MOZ NSZZ „Solidarność” Zespołu Elektrociepłowni Wrocławskich Kogeneracja SA
Mieczysław Pulnik	przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” PKP Zakład Przewozów Pasażerskich
Eugeniusz Będź	przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” Strzeblowskie Kopalnie Surowców Mineralnych Sp. z o.o.
Juliusz Jakubaszko	przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” Akademii Medycznej
Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk	
Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” ARCHIMEDES	
Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” Stacji Hodowli Roślin Rolniczych „Nasiona Kobierzyc” Sp. z o.o.	
Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania Wrocław Krzyki	
Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” Inco-Veritas	

Komisje Oddziałowe NSZZ „Solidarność” przy Politechnice Wrocławskiej:

Wydział Architektury
 Instytut Chemii i Technologii Nafty i Węgla
 Instytut Cybernetyki Technicznej
 Instytut Podstaw Elektrotechniki i Elektrotechnologii
 Instytut Energoelektryki
 Instytut Fizyki
 Instytut Geotechniki i Hydrotechniki
 Instytut Inżynierii Chemicznej i Urządzeń Ciepłych
 Instytut Inżynierii Lądowej
 Instytut Inżynierii Ochrony Środowiska
 Instytut Materiałoznawstwa i Mechaniki Technicznej
 Instytut Techniki Ciepłej i Mechaniki Płynów
 Instytut Organizacji i Zarządzania
 Instytut Techniki Mikrosystemów
 Instytut Technologii Nieorganicznej i Nawozów Mineralnych
 Instytut Chemii Fizycznej i Teoretycznej
 Wydziały Zakład Informatyki
 Administracja Centralna
 Katedra Klimatyzacji i Ciepłownictwa
 Studium Języków Obcych
 Biblioteka Główna Politechniki Wrocławskiej
 Zakład Graficzny
 Zakład Konserwacyjno-Remontowy
 Filia Politechniki Wrocławskiej w Wałbrzychu
 Zespół Domów Studenckich
 Emerytów i Rencistów

senator Dorota Czudowska
 senator Andrzej Sikora
 poseł Andrzej Smirnow
 poseł Joanna Fabisiak
 poseł Jacek Swakoń

Jerzy Karyś
 Stanisława Gądek
 Marek Muszyński
 Elżbieta i Mirosław Gałęccy
 Daniel Pindeliski

Antoni Tarczewski
 Karol Kozłowski
 Krzysztof Sosna
 Witold Jabłoński
 Antoni Kośliński

poseł Włodzimierz Wasiński
poseł Karol Łuźniak
poseł Marian Dembiński
poseł Ryszard Matusiak
poseł Kazimierz Michał Ujazdowski
poseł Leszek Szewc
poseł Waldemar Wiązowski
poseł Tadeusz Maćkała
poseł Jan Chmielewski
prof. Andrzej Wiszniewski
prof. Jerzy Zdanowski
Stanisław Kwaśniowski
Ignacy Sulikowski

Stanisława Muszyńska
Alicja Samołyk
Zdzisław Matyniak
Krzysztof Mazur
Izabela Hudyma
Kazimierz Grzywa
Maria Niemojewska
Krzysztof Czerski
Ryszard Wroczyński
Andrzej Czemplik
Ireneusz Józwiak
Andrzej Ubysz
Józef Nowicki

Ryszard Śnieżyk
Władysław Mironowicz
Olgierd Puła
Dariusz Styś
Tadeusz Głowacki
Elżbieta Lipka
Jadwiga Szymonik
Ewa Pająk
Leszek Muszyński
Wojciech Myślecki
Daniela Bednarek
Andrzej Goch

19 września 2001 roku w piękny, słoneczny dzień odbyła się uroczystość odsłonięcia pomnika poświęconego współtwórcom, obrońcom i bohaterom „Solidarności”. Rozpoczęła je msza św. w kościele Najświętszego Serca Jezusowego, celebrowana przez Kardynała Henryka Gulbinowicza, ks. Mirosława Drzewieckiego, ks. Stanisława Pawlaczyka i ks. proboszcza Jacka Falkowskiego. Kazanie wygłosił ks. Mirosław Drzewiecki, nawiązywało ono do problematyki etycznej i kwestii wierności ideałom

Na odsłonięcie pomnika przybyło wielu dostojnych gości. Przyjechał prezydent Ryszard Kaczorowski z żoną, premier Jerzy Buzek, ministrowie Janusz Pałubicki i Andrzej Wiszniewski, liczni przedstawiciele władz samorządowych i lokalnej administracji państwowej, parlamentarzyści, władze Uczelni, sponsorzy, wykonawcy. Obecność delegacji kombatanckich i związkowych ze sztandarami oraz orkiestry wojskowej Śląskiego Okręgu Wojskowego, która odegrała Hymn Narodowy. Uroczystość odbywała się z udziałem warty honorowej co podkreślało szczególny charakter wydarzenia.

Otwierający uroczystość JM Rektor **prof. Andrzej Mulak** powitał wszystkich zebranych i przypomniał, że „Solidarność” zrodziła się z potrzeby odzyskania godności ludzkiej.

Przy wtórze fanfar ostatni prezydent RP na uchodźstwie **Ryszard Kaczorowski** odsłonił pomnik. W swoim wystąpieniu przypomniał tragiczne losy narodu polskiego w czasach hitleryzmu i komunizmu. Podkreślił rolę emigracyjnego rządu polskiego, którego siłę stanowiła wiara w ostateczne zwycięstwo wartości. Ta wiara w ideał, który musi zwyciężyć, odrodziła się w Sierpniu 1980 roku. Pomnik, który został teraz odsłonięty, jest znakiem pamięci i drogowskazem dla następnych pokoleń - stwierdził mówca.

Monument poświęcił metropolita wrocławski **Kardynał Henryk Gulbinowicz**.

Następnie były wystąpienia zaproszonych gości: Premiera Jerzego Buzka, Ministra Andrzeja Wiszniewskiego oraz Przewodniczącego Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk Janusza Łaznowskiego.

Prezydent Ryszard Kaczorowski wręczył statuetki pomnika w miniaturze i listy z podziękowaniami najhojniejszym donatorom. Po ceremonii uczestnicy uroczystości złożyli kwiaty pod pomnikiem.

Uroczystość zakończono marszem odegranym przez orkiestrę wojskową.

W niedzielę 13 grudnia 2009 roku podczas obchodów 28 rocznicy wprowadzenia stanu wojennego nadano nazwę skwerowi przy pomniku poświęconym „Wszystkim współtwórcom, obrońcom i bohaterom „Solidarności””. Decyzją Senatu Politechniki Wrocławskiej nadano mu nazwę: **„Skwer Obrońców Solidarności”**. Przewodniczący Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Politechnice Wrocławskiej dr Ryszard Wroczyński i JM Rektor Politechniki Wrocławskiej prof. Tadeusz Więckowski dokonali uroczystego odsłonięcia tablicy z nazwą skweru.